

SODANKYLÄN KUNTA
TARKASTUSLAUTAKUNNAN
ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2021

Kunnanvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2021

YLEISTÄ

Kuntalaki 121 § Tarkastuslautakunnan tehtävät:

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisena pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA

1.1 Sodankylän kunnan tarkastuslautakunnan jäsenet ja henkilökohtaiset varajäsenet valtuustokaudella 2021-2025:

Varsinainen jäsen

Satu Honkonen, puheenjohtaja

Tuomas Moberg, varapuheenjohtaja

Annukka Jarva

Tuure Neitola

Veikko Virtanen

Varajäsen

Jyrki Manninen

Anna-Tytti Sulisalo

Marja Kuusela

Heikki Lakkala

Kristiina Malova

2. Tarkastuslautakunnan työskentely ja tilintarkastus

Tilintarkastajana toimii KPMG Oy. Tilintarkastaja on raportoinut tarkastuslautakunnalle havainnoistaan väliraporttien muodossa sekä yhteenvetoraportissa. Kuntakonsernin tilintarkastajana toimii KPMG Oy Ab.

Tarkastuslautakunnan jäsenet eivät ole osallistuneet niiden toimialojen arviointiin, jonka osalta he ovat ilmoittaneet esteellisyytensä.

Tarkastuslautakunnan vuoden 2021 painopistealueet ja kokoustyöskentely:

Tarkastuslautakunta on kokoontunut vuoden 2021 aikana 8 (2020: 9) kertaa. Lautakunta on käsitellyt kokouksissaan yhteensä 85 (2020: 90) asiakohtaa. *Tarkastuslautakunnan työskentely tilikaudella on edennyt laaditun tarkastussuunnitelman mukaisesti.* Tilikauden aikana tarkastuslautakunta osallistui tarkastuslautakunnalle osoitettuun koulutukseen (tarkastuslautakuntien koulutus).

Vuoden 2021 arvioinnin painopistealueet:

Tarkastuslautakunta on laatinut arviointisuunnitelman kaudelle 2021 sekä kausisuunnitelman vuosille 2022 - 2025. Tilikauden painopistealueena tarkastuslautakunnalla on ollut *teknisen toimialan alainen toiminta*. Vuonna 2020 painopistealueena oli kunnanhallituksen alainen toiminta. *Näiden yhteydessä on arvioitu myös muiden toimialojen taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista.*

Tarkastuslautakunnan tehtävä

Perusroolissaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida *valtuuston asettamisen taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista*. Tarkastuslautakunnan mielestä on tärkeää, että tarkastuslautakunta tukee toiminnallaan valtuuston asettamien taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista, tuloksellisuutta ja *tarkoituksenmukaisuutta*. *Tarkastuslautakunnan tehtävänä ei nyky muodossaan ole pelkästään tavoitteiden toteutumisen arviointi.*

Kokouksissa kuultavina olleet henkilöt:

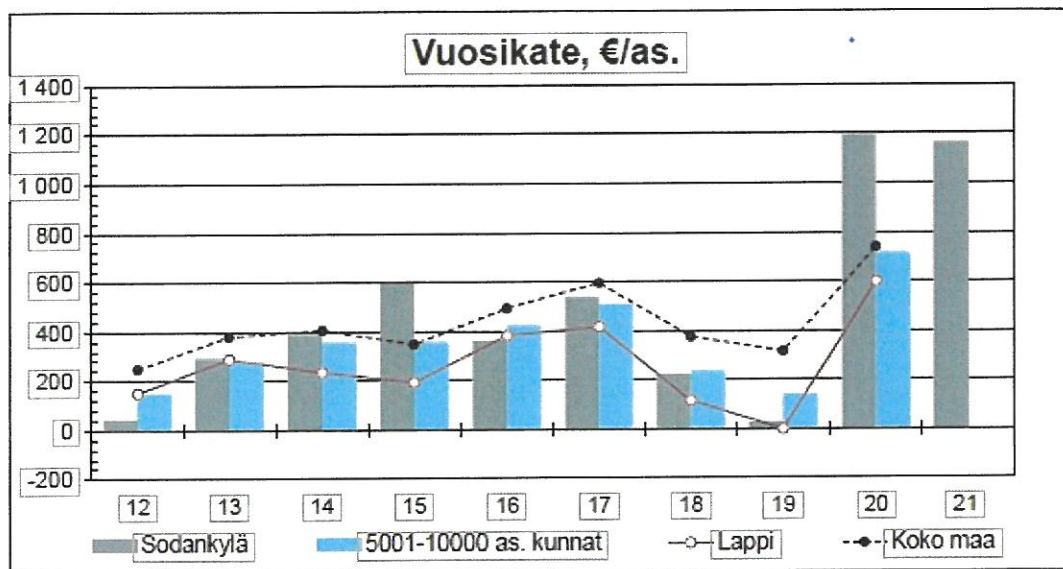
Tarkastuslautakunnan kokouksissa on muun muassa kuultu ajankohtaisista asioista eri toimialojen johtavia viranhaltijoita, kunnanjohtajaa ja talous- ja hallintojohtajaa.

Tarkastuslautakunta ei ole suorittanut toiminnassaan erityisiä tarkastuskäyntejä, vaan työskentely on tapahtunut kokousmenettelynä kunnanvirastolla.

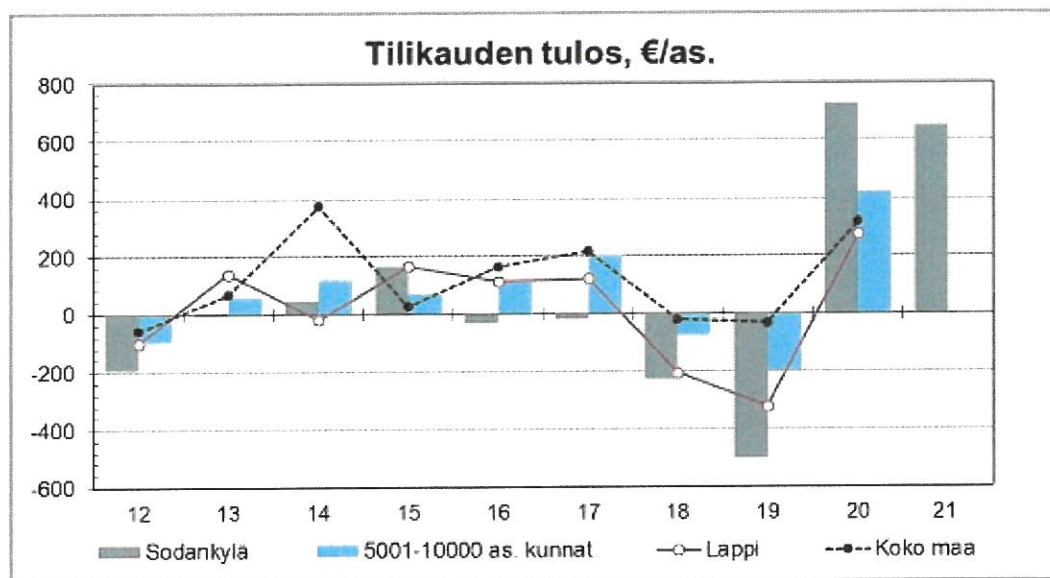
Käsiteltäviä asiakirjoja ovat olleet muun muassa:

- Toimielinten pöytäkirjat
- Tilintarkastajan tarkastussuunnitelma
- Tilintarkastajan väliraportit sekä yhteenvetoraportti
- Tilinpäätös ja toimintakertomus 2021
- Vuoden 2020 arviointikertomukseen saadut vastineet
- Sidonnaisuusilmoitukset

3.0 Tuloskehitys

Kuvio 10 Vuosikatteen kehitys vuosina 2012 – 2021, Sodankylä,
(Luvut 6001 – 10.000 as, Lappeenranta, koko maa, vuosina 2012 - 2020, lähde Tilastokeskus)

Kuvio 11 Tilikauden tuloksen kehitys vuosina 2012 – 2021, Sodankylä
(Luvut 6001 – 10.000 as, Lappeenranta, koko maa, vuosina 2012 - 2020, lähde Tilastokeskus)

Tarkastuslautakunnan huomiot:

Vuosi 2021 oli poikkeuksellisen hyvä tilikauden ylijäämän ollessa yli 4,6 milj.euroa. Vuosikatteen kehitys seurasi ylijäämän kehitystä. Vuosikatteen määräksi muodostui yli 9,5 milj.euroa (2020: 9,9 milj.euroa). Voidaankin jo tässä vaiheessa arvioida, että tällaisten ylijäämien saavuttaminen tulevaisuudessa lieenee hankalaa ellei jopa mahdotonta, kun huomioidaan, että ylijäämien syntymiseen vaikutti valtion koronatuett, poikkeuksellisen vahva verotulokertymä sekä kertaluontoiset tapahtumat (mm. Lapin Sairaanhoidopiirin jäsenlaskutuksen oikaisu ja hoitokustannusten tasaus) unohtamatta tietenkään talouden tasapainottamisohjelman mahdollista positiivista vaikutusta kunnan talouteen.

Toimintakulut alittivat muutetun talousarvion 1,6 milj.eurolla vaikkakin kasvoivat edellisestä vuodesta vajaa 2,0 milj.euroa. Suhteellinen kasvu oli kuitenkin hallittua kasvun pysyessä alle 3,0 %:n. Kuten jo aiemmin todettiin, niin kulut ovat pysyneet hallinnassa sekä vuonna 2021 että vuonna 2020.

Kunnan verotulot yhteensä olivat 43,9 milj.euroa (2020: 41,2 milj. euroa), jossa oli nousua merkittävät 2,7 milj.euroa (6,6 %). Voidaankin sanoa, että vuosien 2021 ja 2019 välillä verotulojen lisäys on poikkeuksellisen suuri sillä jo vuodelle 2020 verotulojen lisäys oli 3,9 milj. euroa suhteessa vuoteen 2019. Tiivistettynä verotuloista voidaan todeta, että kunnan tuloverotilitykset olivat 29,5 milj. euroa, jossa laskua edelliseen vuoteen oli -0,2 milj. euroa (-0,6 %). Yhteisöveroja valtio tilitti 6,6 milj.euroa, jossa oli nousua huimat 2,3 milj. euroa (55,1 %). Kiinteistöveroja kertyi 7,9 milj. euroa, jossa oli nousua 0,5 milj. euroa (7,4 %).

Tarkastuslautakunta toteaa kirjanpidollisen ylijäämän, 4,6 milj.euroa, erittäin positiiviseksi asiaksi. Ylijäämä on käytännössä sama kuin mitä se oli viime vuonna. Tarkastuslautakunta vetääkin viimeiset 2 vuotta yhteen siten, että ylijäämiä on syntynyt yli 9 milj.euroa! *Tarkastuslautakunta muistuttaa kuitenkin päättäjiä siitä, että ylijäämä syntyi muun muassa valtion maksamien ylisuurien koronatukien seurauksena talouden tasapainottamistoimenpiteitä unohtamatta.*

3.1 Tase

Tarkastuslautakunnan huomiot:

Vuonna 2021 investoinnit (bruttomenot) olivat 2,3 milj. euroa. Vuonna 2020 investointimenot olivat 3,0 milj.euroa. Euromäärältään (netto) suurimmat investointikohteet olivat Hannuksenkartanon sisäil-makorjaus ja muutostöiden rakennusurakka (563.407 euroa), moduulikoulun hankinta (200 000 euroa) ja Jeesiöjoen saari-rantareitin rakentaminen (108.997 euroa). Suunnitelluista investoinneista jäi noin 34 % toteutumatta (25 %).

Investoinneilla tulisi parantaa ja ylläpitää kuntalaisten palveluja sekä lisätä kunnan elinvoimaisuutta. Tarkastuslautakunta kysyy, onko talousarvion investointiosa laadittu epärealistisesti? Miksi investointeihin varattuja rahoja ei käytetä korjausvelan vähentämiseen?

Sodankylän kunnan oma pääoma on noin 38,3 milj.euroa (32,9 milj. euroa). Kunnan lainamäärä on laskenut tilikaudella huimat 8,9 milj.euroa ja velan kokonaismäärä tilinpäätöshetkellä on noin 24 milj.euroa (32,9 milj.euroa). Taseessa olevan suoran lainamäärän lisäksi tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään huomiota siihen, että kuntaa koskevat lainat- ja vuokravastuut ovat yhteensä noin 49,8 milj. euroa (61 milj. euroa) eli noin 1,7 kertaa taseessa olevan ”normaaliin” korollisen lainan verran. Laina- ja vuokravastuiden määrään on suhtauduttava nöyrästi. Taloudellista tilannetta

analysoitaessa tuijotetaan monesti liikaa puhtaasti taseen velkamäärään ja unohdetaan taseen ulkopuoliset vastuut.

Sodankylän kunnalla on vuoden lopussa asukaskohtaista velkaa 2.931 euroa. Velkamäärä on kehittynyt seuraavasti: 2020: 3.981 euroa / asukas, 2019: 4.060 euroa / asukas ja 2018: 3.613 euroa / asukas. Todettakoon, että vuonna 2012 lainaa per asukas oli vain 2.300 euroa.

Omavaraisuusasteella mitattuna kunta saavutti 50 %:n omavaraisuusasteen. Tätä ennen kunta ei ollut saavuttanut 50 %:n rajaa kuin viimeksi vuonna 2013. Kehitystä voidaan pitää tältä osin hyvänä. Yleisesti ottaen hyvänä omavaraisuusasteen tasona voidaan pitää 70 %. Alle 50 %:n omavaraisuusaste tarkoittaa merkittävää velkarasitetta. Kunnan omavaraisuusaste on 54,5 % (2020: 44,1 %, 2019: 39,9 %). Todettakoon, että vuonna 2012 omavaraisuusaste oli 53,2 %.

Konsernin omavaraisuusaste on pysynyt emon vastaavia lukuja matalampana vertailuperiodin jokaisena vuotena. Tavoitetasona voidaan pitää 50 %:n omavaraisuusastetta, joka saavutettiin vuoden 2021 aikana. Vuoden 2021 lopussa konsernin omavaraisuusaste oli 50,1 % ja lainakanta per asukas 6.131 euroa. Vuonna 2020 vastaavat tiedot olivat 7.086 euroa ja 44,7 %. Velkaantuminen on alkanut vuodesta 2012 alkaen, jolloin asukaskohtaista konsernilainaa oli 5.794 euroa omavaraisuusasteen ollessa 43,8 %. *Huolestuttavaa on se, että lainat- ja vuokratavuut per asukas konsernitiedoilla mitattuna ovat 9.410 euroa per asukas (10.644 euroa per asukas) lainojen- ja vuokratavuiden ollessa noin 77 milj. euroa (88 milj.euroa)!* Suhteellinen velkaantuneisuus on noin 59 % (68 %) tarkoittaen sitä, että konsernin käyttötuloista 59 % tarvitaan vieraan pääoman takaisinmaksuun. Emokunnassa vastaava tunnusluku saa arvon 39,8 % (52,9 %).

Kuten aiempinakin vuosina tarkastuslautakunnan mielestä kunnan ja erityisesti konsernin velkaantumiseen ja takauksiin tulee suhtautua vakavasti, jotta velkaantumisesta ei aiheudu kunnalle ja sen kuntalaisille hallitsemattomia vaikeuksia. Useamman ylijäämäläisen tilikauden jälkeen Sodankylän kuntakonsernin lainat per asukas alittavat koko maan keskiarvon. Lapin kuntien keskimääräiseen velkamäärään per asukas vertailua ei voida vielä tehdä, koska käytettävissä ei ollut tätä koskevaa tietoa tämän arviointikertomuksen kirjoitushetkellä.

Sodankylän kunnan vastuista huomattava osa on konserniyhtiöissä tai -yhteisöissä sekä muissa takauksissa. Riskienhallinnan tarkastelun tulee ulottua kaikkiin kuntakonsernin yhteisöihin.

Kunnanhallitus on tehnyt tänäkin vuonna kertaluontoisia alaskirjauksia käytöstä poistetuista rakennuksista.

Tarkastuslautakunnan mielestä on tärkeää, että kunnan vetovoimaisuutta kehitetään ja kuntalaisten hyvinvointia edistetään. Talousarviosta poiketen investointeihin varatusta määrärahasta on jäänyt käyttämättä noin 35 % (25 %). Kiinteistöjen kunnan laiminlyönti (korjausvelka) tulee näkymään kunnan toiminnassa ja taloudessa muun muassa uusina investointeina ja toisaalta vanhojen rakennusten purkamisesta aiheutuvien kustannusten lisääntymisenä.

Talousarviossa asetettuja tavoitteita vuodelle 2021

Kunnanhallitus

Kuntatalous

Vuodelle 2021 ennustettu kuntatalouden toinen rankka vuosi muuttui aivan toisenlaiseksi. Koronan mukanaan tuomat ns. koronarahat, harkinnanvarainen valtionosuus sekä verotulojen hyvä kehitys muutti vuoden 2021 tuloksen reilusti positiiviseksi. Hallintokuntia on myös syytä kiittää vastuullisesta rahankäytöstä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että tasapainottamisohjelmaa ei enää tarvita. Tämä siksi, että maksun aika tulee aina.

Kysymys: Millä tavoin kunnanhallitus valvoo ja opastaa hallintokuntia tiukan budjettikurin toteutumisessa vuonna 2022 sekä suunnittelukausilla?

Hallinto

Kunnanhallituksen päätökset ovat syntyneet oikeassa järjestyksessä verrattuna hallintosääntöön. Viime vuoden tarkastuslautakunnan kyselyihin on vastattu ajallaan ja informatiivisesti. Kunnanhallitus on ottanut käyttöön uuden tavan, laittaa tarkastamattoman pöytäkirjan julkiseksi, mikä osaltaan luo päätöksenteosta kuntamme asukkaille läpinäkyvää.

Muita huomioita:

On tärkeää luoda kuntamme asukkaille kuva, jossa kerrotaan päätöksentekijöiden toimivan hyvässä yhteishengessä, uuden valtuuston alkaessa tähän on pyrittykin.

Päivitettyä konserniohjeistusta on tarkastuslautakunnan toimesta pyydetty jo monia kertoja ja sitä odotamme yhä. Konserniohje ei valmistunut vuoden 2021 aikana. **Tarkastuslautakunta kysyy miksi konserniohjetta ei saatu valmiiksi vuoden 2021 aikana?** Konserniohjeen päivittämisen tavoite on siirretty ja sisällytetty vuoden 2022 talousarvioon. Muuta mahdollisuutta kunnanhallituksella ei ollut, kuin siirtää tavoite seuraavalle vuodelle. Näinhän se on aina, jos asioita ei saada valmiiksi.

Kunnassamme on alettu seuraamaan paremmin kuntastrategiaa (2019 - 2025) ja hallintosääntöä (Kv § 60/17.06.2021), mikä näkyy selkeytenä päätöksenteossa.

Perusturvalautakunta

- Lääkärivastaanottopalvelujen palvelusopimus Sodankylän ja Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän kanssa 2/2021 lukien. Sodankylän kunta vastaa kuntayhtymän lääkärivastaanottopalveluista arkena klo 15.00 jälkeen ja viikonloppuina. Vuodeosastopalveluita on myyty Pel-Savun lisäksi myös Rovaniemelle ja Kittilälle.
- Sosiaalihuollon Kantaan liitytty 1.3.2021 uusilla tiedoilla. Vanhoilla tiedoilla liitytään 30.6.2022 mennessä.
- OMNI360:n käyttöönotto tapahtui 13.12.2021. Kaikki ohjelmaa käyttävät koulutettiin loppuvuoden aikana.
- Hannuksenkartanon remontti valmistui 4/2021. Aukkaat muuttivat väistötiloista Hannuksenkartanoon viikolla 16. Veiki-siipi on määritelty profiililtaan kuntoutus- ja lyhytaikaishoitopaikaksi, jossa tehdään mm. hoidon ja asumistarpeen arviointi.
- Ikäihmisille oli tarkoitus rakentaa rivitalokohde Hannuksenrantaan, jossa olisi tuotettu ns. välimuotoista, kevennettyä palveluasumista. Rakennustyöt oli tarkoitus aloittaa kesällä 2021. Hankkeelle ei myönnetty Ara-avustusta, minkä johdosta hanke siirtyy.
- Hannuksenkartano on muuttunut vuonna 2021 hybridiyksiköksi.

Vastuualuekohtaiset kehittämistavoitteiden toteutumiseen liittyvät havainnot

Perusturvalautakunnan vuoden 2021 kokousten pöytäkirjoja tarkastellessa kelpoisuusehdot täyttäviä hakijoita hoitajien virkoihin on ollut. Lähes joka kokouksessa on ollut yhtenä aiheena hoitajan / hoitajien viran täyttäminen.

Tarkastuslautakunta kysyy:

- Olisiko syytä tarkastella hallintosääntöä rekrytointiprosessin keventämiseksi?
- Olisiko rekrytoinneissa voitu onnistua paremmin tai tehdä jotain toisin? Olisiko valintaprosessi notkeampi, jos rekrytointiprosessi ei vaatisi haastattelutyöryhmää ja lautakunnan koolle kutsumista? Voisiko tätä delegoida esimiehille?
- Mistä johtuu työvoimapula, joka on johtanut työvoiman etsimiseen toiselta puolelta maapalloa?

Palveluiden myynti naapurikunnille on vahvistanut Sodankylän asemaa tulevana sote-keskuksena.

Seita-säätiön palvelujen uudelleen organisoinnin tiedotuksen olisi voinut hoitaa paremmin. Työntekijöiden ja asiakkaiden keskuudessa oli havaittavissa epätietoisuutta / epävarmuutta tulevasta.

Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2021–2023 kyselytutkimuksen tulokset kertoivat karua kieltä lasten- ja nuorten hyvinvoinnin tilasta mm. fyysisen kunnon, kiusaamisen ja jopa seksuaalisen häirinnän osalta. **Tarkastuslautakunta kysyy onko toimenpiteisiin ryhdytty?** Jos ei ole vielä ryhdytty, niin syytä olisi. Kaikki tilastot eivät selity Covid-pandemialla.

Covid-järjestelyt onnistuivat kuitenkin olosuhteisiin ja resursseihin nähden hyvin vuonna 2021.

Kotouttamisohjelmaan vuosille 2021 – 2024 kaipaasi tulosta mittaavia mittareita ohjelman onnistumisen seuraamiseksi.

Sosiaalipalvelut

Lastensuojelun sosiaalityöntekijän virkojen rekrytoinnit on saatu päätökseen 1.8.2021. Kaikissa viroissa on kelpoisuusehdot täyttävät työntekijät.

Tilikauden aikana on osallistuttu Seitäsäätiön tuottamien palveluiden uudelleen organisointiin. Säätiön toiminta valmennuspalvelujen osalta on päättynyt vuodenvaihteessa 2021. Kehitysvammaisten päivätoiminnot on järjestetty 1.1.-31.3.2021 välisenä aikana kunnan omana toimintana. Yksilövalmentaja on siirtynyt sosiaalipalveluihin 1.3.2021. Työpaja on aloittanut toimintansa 20.4.2021 sivistyksen toimialalla, vapaa-aikatoimen vastuualueella. Käynnistysvaiheessa on tehty tiivistä yhteistyötä sivistyspalveluiden kanssa. Yksilövalmentajan työpiste sijaitsee työpajalla. Yksilövalmentajan toimi on muutettu kunnanhallituksessa viraksi viranhaltijapäätösten mahdollistamiseksi. Työpajan kaksi työhönvalmentajaa on siirretty sivistystoimen työntekijöiksi. Jatketaan työpajan kehittämistä yhteistyössä. Työpajan asiakaskunta ohjautuu pääosin sosiaalipalveluiden kautta.

Perhekeskusta on kehitetty suunnitelmallisesti. Perhekeskuskoordinaattoriksi on nimetty sosiaalityön johtaja. Perhekeskustoimijoille on järjestetty kehittämistunteja ja palveluita on tehty näkyväksi mm lehtikirjoitusten, haastattelujen, blogikirjoituksen ja Youtube-videon avulla. Lastensuojelua ja päihdepalveluita on kehitetty yhteistyössä. Systeemistä työskentelyä on jatkettu. Kunnassa on tehty näkyväksi ammattijärjestelijän koulutuksen saaneen lapsiperheiden kotipalvelun työntekijän työtä.

Puheterapeutille on ollut vuoden aikana keskimäärin 20 asiakkaan jono. Puheterapiassa hoitotakuu ei toteudu. **Tarkastuslautakunta kysyy miksi hoitotakuu ei toteutunut?**

Sosiaalihuollon asiakastiedon Kantaan arkistointi on saatu päätökseen uusien tietojen osalta 1.3.2021. Sosiaalityöntekijät toimivat uudessa tietojärjestelmäympäristössä. Sähköisten palveluiden kehittämistyötä on jatkettu ja käytössä on mm sähköiset tukiperhelomakkeet sekä Omaolon käyttöönotto sosiaalipalveluiden osalta. Vanhojen sosiaalihuollon asiakastietojen siirtäminen Kantaan on sen sijaan viivästynyt työntekijäresurssien puutteen takia.

Covid 19 –viruksen voidaan arvioida lisänneen toimeentulotuen ja lastensuojelun tarvetta. Euromääriä on kuitenkin vaikea arvioida. Vaikutus sosiaalipalveluihin on kuitenkin välillinen ja se näkyy esimerkiksi perheiden palveluiden ja lastensuojelun kustannuksissa. Lastensuojelun tarve on lisääntynyt merkittävästi. Vuoden aikana on tehty 7 huostaanottohakemusta hallinto-oikeudelle ja 24 kiireellistä sijoitusta. Sijoitettujen määrä 31.12.2021 oli 18 henkilöä.

Selvitystyö kehitysvammaisten asumisen vaihtoehtoista tehty, mutta se ei ole edennyt konkreettisiksi toimenpiteiksi hyvinvointialueelle siirtymisen takia.

Määrärahavaraukset sairauslomien sijaisuuksiin sosiaalipalveluiden asumisyksiköissä on arvioitu liian alhaisiksi. Sijaisten tarve ollut jatkuvaa.

Ikäihmisten palvelut

Hannuksenkartanon sisäilmaremontti valmistui huhtikuussa ja asukkaat muuttivat takaisin 12.-13.4. välisenä aikana. Tehostetun palveluasumisen paikkoja Hannuksenkartanossa on remontin jälkeen 53 (aiemmin 60). Veiki-siiven paikoista 7 on määritelty profiililtaan lyhytaikaishoitopaikoiksi. Veiki-

siivessä järjestetään mm. hoidon ja asumistarpeen arviointia, kriisihoitoa ja omaishoitajien lakisääteisten vapaitten aikaista hoitoa, kuntouttavan hoidon periaatteiden mukaisesti. Hannuksenkartanon palveluasumisen 7 asukkaan siiven (Joiku-siipi) käynnistäminen on jouduttu lykkäämään hoitohenkilökunnan rekrytointiongelmien vuoksi.

Nutukkaassa on alkuvuoden ollut asukkaita 28 ja lokakuussa asukasmäärä nousi takaisin entiselle tasolle, 32 asukkaaseen. Helmikodin asukasmäärä on tällä hetkellä 35. Esperissä on vuoden loppuun mennessä ollut yksi Sodankylän asukas vähemmän (yhteensä 11) kuin vuoden 2020 lopussa. Tavoitteena on vähentää tehostetun palveluasumisen ostopalveluita.

Kotihoidon osalta asiakkaiden määrä on pysynyt ennallaan, mutta käyntien määrä on hieman vähentynyt. Asiakkaiden hoito- ja palvelusuunnitelmia on päivitetty ja tavoitteena on saada yhdistettyä lyhyitä käyntejä pitemmiksi kokonaisuuksiksi. Vaikka annosjakeluautomaattien määrä on pysynyt ennallaan, on annosjakeluautomaatilla jaettujen lääkepussien määrä lisääntynyt viime vuodesta 15 %. Käyntien yhdistäminen ja annosjakeluautomaatilla jaettujen lääkepussien määrän lisääntyminen ovat yhdessä vähentäneet kotihoidon käyntien määrää.

Henkilöstön rekrytoinneissa on ollut haasteita ja rekrytointeja on jouduttu keskeyttämään ja jatkamaan hakijoiden vähäisyyden vuoksi. Kaikkia vapautuneita toimia ei ole saatu täytettyä, ja toimien täyttöprosessit ovat vielä osittain kesken. Henkilöstömäärä on pysynyt ennallaan tarkasteluajanjaksolla.

Perusturvan, teknisten sekä kehittämisspalvelujen yhteistyönä valmisteltiin Ympäristöministeriölle hankehaku Ikäihmisten asumisen kehittämiseen. "Yhdessä ikääntyen, hyvinvointia edistävä asuminen Sodankylässä" -hanke käynnistyi 1.8.2021. Kunnanhallitus valitsi projektipäälliköksi kotihoidon osastonhoitaja Anitta Mikkolan. Hanke jatkuu 30.11.2022 saakka.

Perusterveydenhuolto:

Lääkkeenvalmistustilan käyttöönotto valmistelu käynnistyi syksyn aikana. Lääkkeenvalmistustilojen käyttökuntoon saattamisen ohjeistukseen perehdyttiin asiantuntijan ohjauksessa.

Lääkärivastaanottopalveluista solmittiin sopimus Pel-Savu ky:n kanssa 2/2021 lukien.

Suunnitteilla on vapaaehtoistyöntekijöiden kouluttaminen saattohoitopotilaiden ja omaisten tukihenkilöksi. Hanke ei edennyt vuoden 2021 aikana.

Kuntoutuspalvelut: Fysioterapia, toimintaterapia ja apuvälinekeskus. Toimintaterapeutin toimi jäi täyttämättä elokuussa toimintaterapeutin irtisanoutumisesta johtuen. Tämän vuoksi palkkamenot jäivät odotettu pienemmäksi. Toimintaterapeutin puuttuminen lisäsi kuitenkin lääkinnällisen kuntoutuksen ostopalvelukustannuksia loppuvuodesta 2022. Koronaan liittyvää näytteenotto -ja jäljitystyötä on tehty ajoittain / tarvittaessa perustyötuntien lisäksi ylitöinä. Koronatilanteen vuoksi hyödynnettiin etäkoulutuksia mikä vaikutti majoitus- ja matkustuskustannuksiin.

Erikoissairaanhoito:

Ensihoidon valmiustason muutos ei vähennä yksiköitä Sodankylässä. Edellisvuoteen nähden kustannukset nousivat noin 125.000 euroa.

Avosairaanhoidon kustannukset nousivat edellisvuodesta noin 528.000 euroa ja vuodeosastokustannukset noin 1.169.000 euroa.

Sairaanhoitopiiri palautti kalliin hoidon tasausta 261.379 euroa (vuonna 2020 40.473 euroa) ja oikaisi jäsenkuntalaskutusta 1.035.930 euroa.

Ympäristöterveydenhuolto:

Suoritteiden määrä toteutuma-ajankohtana on kasvanut pieneläinten osalta. Hyötyeläinkäyntien määrä jatkaa laskemistaan kotielintilojen vähenemisen myötä.

Yhteistyötä ei tällä hetkellä harkita laajennettavaksi, koska ympäristöterveydenhuolto ollaan siirtämässä maakunnan järjestettäväksi vuonna 2026.

Vastuualueella toteutettiin kuntien välinen kustannusjakouudistus, joka pienentää Sodankylän mak-suosuutta vuoden 2021 alusta alkaen.

Sivistyslautakunta

- Sivistyslautakunnan yleisarvioina voidaan todeta, että taloudelliset ja tuotannolliset tavoitteet ovat toteutuneet talousarvion mukaisella tavalla.
- Talouden tasapainottamistoimia on toteutettu.
- Käyttötalouden kuluja on vähennetty hankinnoissa ja henkilöstökuluissa.
- Taloussihteerin ja hallintosihteerin toimia ei ole täytetty talouden tasapainottamisohjelman mukaisesti. Talouden tasapainottaminen jatkui laaditun suunnitelman mukaisesti.
- Yhteisen sivistystoimen uudelleen organisointi jatkui.
- Toimintakulttuurin muutos jatkui: tehtäväkuvien selkeytettiin ja toimintoja keskitettiin mm. sihteerien siirtyä keskushallinnon organisaatioon. Toimistohenkilöjärjestelyt, henkilöstön vähentäminen ja muut sisäiset hallinnolliset sijaisjärjestelyt vaikuttivat merkittävästi toteutuneisiin palkkoihin ja palkkioihin ja maksettuihin eläkemaksuihin.

Sivistyspalvelut

- Sivistysjohtaja Jouni Oikarinen aloitti tehtävässä 3.5.
- Palvelutuotannon sujuvan hoidon vuoksi sivistyslautakunta delegoi päätösvaltaa tietyissä asioissa mahdollisimman lähelle toimintaa.
- Joustavat oppimispolut Sodankylän malliin hankkeeseen valittiin projektipäällikkö.
- Oppilashuolto jatkaa sivistyspalvelujen toimialalla.

Varhaiskasvatus

- Varhaiskasvatuksen opettajan toimi täytettiin.
- Asiaksmaksujen muutokset astuivat voimaan 1.8.
- Paulaharjun päiväkodin henkilöstöresurssien riittävyyttä selvitettiin.

Sompion kirjasto

- Sompion kirjasto on mukana Rovaniemen kirjaston hallinnoimassa Kutsu kirjasto kylään - Osallisuus ja lähidemokratia kirjastopalveluissa –hankkeessa. Hanke on järjestänyt matalan kynnyksen osallisuustapahtumia.
- Sompion kirjastossa on siirrytty yksintyöskentelyyn lauantaisin.
- Aloitettiin uusi Kirjaraito-kotipalvelu, jossa palvellaan sellaisia asiakkaita kotiin asti, jotka eivät itse pääse kirjastoon joko liikuntavaikeuksien tai korkean iän vuoksi. Palvelu alkoi kahden kk-hankkeella: Kotipalvelua tarvitseville, jossa oli palkattu työntekijä.

Vapaa-ajanpalvelut

- Liikuntahallin tilojen, koulun salien ja ryhmäliikunnan käyttömaksuja ei peritty 19.2.-8.4. välisenä aikana.
- Uimahallin ja avantouinnin kausimaksuja ei peritty kevään 2021 uinneista.
- Nuoriso-ohjaajan toimi täytettiin.

Koulutus

- Sivistyslautakunta siirsi toimivallan koronan aiheuttamiin poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin siirtymisestä sivistysjohtajalle.
- Lukiossa siirryttiin etäopetukseen 15.-28.3. väliseksi ajaksi viruspandemian vuoksi. Päätös ei koskenut ylioppilaskirjoituksia.
- Uuden lukiolain mahdollistama paikallinen opetussuunnitelma otettiin Sodankylän lukiossa käyttöön elokuussa.
- **Kunnan kouluverkko säilytettiin ennallaan. Aiheeseen liittyvässä päätöksenteossa tulisi paremmin huomioida päätöksenteon laillisuuden valvonta. Yleisesti sitä edesauttaisi lautakuntien puheenjohtajien koulutus tehtäviinsä muun muassa esteellisyyksien oikea-aikaiseksi havaitsemiseksi.**
- Vuotson koulun hankesuunnittelu käynnistettiin.

Tekninen toimi

- Teknisen toimen tehtävänä on talousarvion 2021 mukaisesti vastata kunnan kiinteän ja irtaimen omaisuuden hoidosta, sisäisestä ja ulkoisesta tilojen vuokraamisesta sekä kiinteistönhoidosta. Teknisen lautakunnan alaisuuteen kuuluu tilapalveluiden vastuualue, jonka tehtävänä on kunnan suorassa omistuksessa olevien rakennusten ylläpito, peruskorjaukset, purkamiset sekä rakennuttaminen.
- **Tarkastuslautakunnan arviointikauden 2021 painopistealueena on ollut tekninen toimiala.** Arvioinnissa on tarkasteltu onko toiminta järjestelty tuloksellisesti tarkoituksenmukaisella tavalla. **Kauden aikana toimialan talousarviota on muutettu 6.849.372 eurosta 10.415.935 euroon. Muutos on 52,1 %. Tilinpäätöksestä ei selviä miksi talousarviota on muutettu? Onko teknisen lautakunnan talousarvio ollut realistinen ja onko se ollut jo lähtöjään ylimitoitettu?**
- Tilinpäätöksen 2021 mukaan teknisen lautakunnan toimintakateen toteuma suhteessa talousarvioon poikkeaa 1.158.000 euroa (säästöä). Pääosa poikkeamasta on syntynyt teknisen palveluiden palkoista (322.000 euroa). Palkkamäärärahojen poikkeamasta kohdistuu 265.000 euroa tilapalveluihin. Sama tilanne oli myös vuonna 2020. Tilapalveluissa kiinteistökannan järjestelyn kautta saavutettiin myyntivoittoja ja vuodelle 2022 arvioidaan saavutettavan merkittäviä säästöjä poistuvista kiinteistöjen käyttökustannuksista. Henkilöstön määrää on pystytty supistamaan luonnollisten poistumien kautta ja saman kehityksen nähdään jatkuvan vuonna 2022. Toimintakate ja palkat ovat valtuustoon nähden sitovia määrärahoja, mutta niiden osalta tilivelvolliset eivät ole antaneet tilinpäätökseen mitään selvitystä. **Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että koska todellisuudessa toimialalla kiinteistöt ovat vähentyneet, niin miksi tämä ei näy henkilöstön määrässä vielä suoraviivaisemmin?**
- Toimialan organisaatiomuutos on ollut vireillä vuosia.

Ympäristönsuojelu

Hallintopalveluiden järjestäminen nykyiseen tarpeeseen riittävällä tasolla on toteutunut. Määräaikainen ympäristöasiantuntija on rekrytoitu ilmenneestä resurssitarpeesta johtuen toukokuussa. Toiminnan vakiinnuttamista ja käytäntöjä viety eteenpäin, työ jatkuu vielä vähintään vuoden 2022 ajan.

Yhdyskuntatekniikka

- Lentopaikan hallinnointi on siirretty Tähtikunta Oy:lle.
- Investointikohteet on kilpailutettu suunnitelman mukaisesti.

Tilapalvelut

Kiinteistöjä on myyty 4 kpl ja apporttiluovutettu 7 kpl. Myös Kukkarinteen osakkeet on siirretty kunnalle. Kiinteistökannan supistaminen ja uudelleenjärjestely kuntakonsernin sisällä jatkuu vuonna 2022. **Tilapalveluiden organisaatiouudistuksen osalta tarkastuslautakunta kysyy, että tulisiko teknisen toimen hankkia ulkopuolista apua uudistuksen toteuttamiseksi, ettei käy niin, että uudistustyö jää toteutumatta?**

- Hannuksenkartanon sisäilmakorjaukset ovat valmistuneet.
- SMK:n rakennustyöt ovat käynnissä.

- Kitisenrannan koulu on siirtynyt 1.1.2021 sivistyspalveluiden hallintaan.

Rakennusvalvonta

Kiinteistöveroselvitystyö on aloitettu loppuvuonna 2020 ja sen toteutus jatkuu. Muonion kuntayhteistyö jatkunee poikkeuslupien ja suunnittelutarveratkaisujen. Rakennusvalvonnan henkilötyövuodet vähentyvät 2,5:sta 2 htv:een. It-palveluiden ostoissa on nousua, lisämenoa on arvioitu näihin liittyen 14.000 euroa.

4 Konserniyhtiöt

Kaikissa konserniyhtiöissä- ja yhteisöissä tulee panostaa entistä tarkempaan toiminnan ja talouden suunnitteluun sekä valtuuston asettamien tavoitteiden toimeenpanoon.

Merkittävimmät konserniyhtiöt:

- Sodankylän Lämpö ja Vesi Oy:n tilikauden voitto oli 3 tuhatta euroa.
- Asentopuulaaki Oy:n tilikauden voitto oli 71 tuhatta euroa.
- Tähtikunta Oy:n tilikauden voitto oli 26 tuhatta euroa.
- Tähtikuitu Oy:n tilikauden voitto oli 176 tuhatta euroa (254 tuhatta euroa). Yhtiöllä on lainaa Sodankylän kunnalle 4,4 milj. euroa. Huomionarvoista on se, että yhtiö teki voitollisen tilinpäätöksen toisena peräkkäisenä vuotena.

Muut kuntakonsernin yhtiöt ja yhteisöt:

Kunnalla on kuitenkin merkittävä määrä muitakin tytäryhtiöitä- ja yhteisöjä. Tarkastuslautakunta haluaa muistuttaa, että merkittävä osa kunnan vastuista ja riskeistä sekä taloudellisista rasitteista on näissä yhtiöissä ja yhteisöissä. *Tarkastuslautakunnan mielestä myös näiden yhtiöiden ja yhteisöjen taloudelliset tiedot tulisi tuoda valtuuston tietoon.*

5 Tarkastuslautakunnan esitykset ja yhteenveto

Arviointikertomus ja tilinpäätös muodostavat yhdessä tutkittavan kokonaisuuden, joten tilinpäätöksen tietoja ei ole toistettu arviointikertomuksessa. *Tässä arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta nostaa esille oleellisia asioita, joihin tarkastuslautakunta toivoo kiinnitettävän erityistä huomiota sekä valtuuston keskustelevan arviointikertomuksen sisällöstä.*

Tilintarkastaja on jättänyt tilikauden tilintarkastuksesta tilintarkastuskertomuksen, jossa hän esittää tili- ja vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tilikaudelta 2021. *Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan esitykseen.*

Tarkastuslautakunta odottaa kunnanhallituksen vastauksilta korkeaa tasoa ja painottaa, että vastauksista tulee selvitä, mihin konkreettisiin toimiin on ryhdytty.

Sodankylän kunta

TARKASTUSLAUTAKUNTA

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2021

Sodankylän tarkastuslautakunta

Sodankylässä 2. kesäkuuta 2022

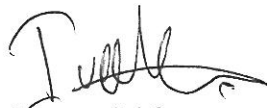

Satu Honkonen
puheenjohtaja

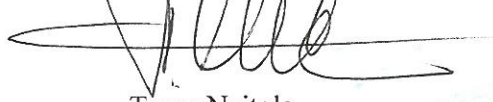

Veikko Virtanen
jäsen

Annukka Jarva
jäsen

Tuomas Moberg
varapuheenjohtaja

Tuure Neitola
jäsen